

Enver DURUALP¹,

¹Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, enverduralp@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received
28.03.2023

Kabul Tarihi/Accepted
26.06.2023

Yayın Tarihi/Published
30.06.2023

Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Öz

Araştırmada, öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Bu araştırma, nicel yöntemle dayalı tarama modelinde bir araştırmadır. Eğitim fakültesinde öğrenim gören toplam 317 öğretmen adayı, uygun örnekleme yöntemiyle araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında "Genel Bilgi Formu" ve "Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada veriler etik onay alındıktan sonra, yüz yüze yöntemle toplanmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama gibi betimsel istatistikler ile Kolmogorov-Smirnov, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testlerinden yararlanılmıştır. Yapılan analizlerde, öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında doğum yeri ve yaşadığı yere, doğduğu ve yaşadığı yerin gelişmişlik düzeyine, 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişilere ve gelir algısına göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Buna göre il ve ilçe merkezlerinde doğanların evlilikte cinsiyet; gelişmiş yerlerde doğanların eşitlikçi cinsiyet; il merkezlerinde yaşayanların eşitlikçi, kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet ve geleneksel cinsiyet; gelişmiş yerlerde yaşayanların eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet; 18 yaşına kadar ailesiyle yaşayanların eşitlikçi ve erkek cinsiyet ve orta gelir algısına sahip olanların evlilikte cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerine ait tutum puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayları, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri

Atıf: Durualp, E. (2023). Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 121-140. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2023.204>

Examination of Teacher Candidates' Attitudes Together Gender Roles

Abstract

In the study, teacher candidates' attitudes toward gender roles were examined in terms of various variables. This research follows a survey model based on quantitative methods. The research study group consisted of a total of 317 students studying at the Faculty of Education, selected through convenient sampling method. Data were collected using the "General Information Form" and the "Gender Roles Attitude Scale". In the study, data were collected by the face-to-face method after ethical approval was obtained. In the data analysis, descriptive statistics such as frequency, percentage, average, and Kolmogorov-Smirnov, Mann Whitney U, and Kruskal Wallis tests were used. The analysis revealed significant differences in teacher candidates' attitudes towards gender roles based on their place of birth, place of residence, the level of development in their birthplace and residence, the individuals they lived with until the age of 18, and their perception of income. Accordingly, it was found that those born in provincial and district centers had higher attitudes towards gender role in marriage; those born in developed areas had higher attitudes towards egalitarian gender role; those living in provincial centers had higher attitudes towards egalitarian gender role, female gender role, gender role in marriage and traditional gender role; those living in developed areas had higher attitudes towards egalitarian and traditional gender role; those living with their families until the age of 18 had higher attitudes towards egalitarian gender role and male gender role; and those with middle income perception had higher attitudes towards gender role in marriage and traditional gender role.

Keywords: Gender, gender roles, teacher candidates

Citation: Durualp, E. (2023). Examination of teacher candidates' attitudes together gender roles. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, (43), 121-140.. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2023.204>

Extended Abstract

Introduction

As the main socialization agent, schools are one of the primary environments where dominant values prevailing in society are reproduced, giving rise to gender inequalities (Simón, 2000). While the ongoing sexist stereotypes in schools, the textbooks used in classrooms, and the differential treatment of children based on their gender reinforce gender-based cultural roles in social life (Aragonés-González et al., 2020), children are also expected to fulfill the behaviors attributed to their gender. On the other hand, some roles that shape children into socially defined women and men, which societies consider traditional, are primarily transferred to children through teachers. In this process, wherein masculine and feminine stereotypes are passed on, children learn how their cultures and societies define the roles of men and women (Bem, 1981) and that masculine traits are hierarchically perceived as superior to feminine traits (Ruble & Martin, 1998). This knowledge becomes internalized as a gender schema (Bem, 1981). Naturally, while this situation provides a legitimate basis for the current gender regime, it perpetuates and reproduces gender roles and sexism, which are not strongly connected to the inherent nature of men and women (Koyuncu-Şahin & Çoban, 2019).

Teachers' implicit or explicit beliefs influence their own behaviors and students' expectations (De Kraker-Pauw et al., 2016) as well as students' learning outcomes (Urhahne, 2015). Considering that beliefs can impact teachers' behavior in the educational environment (Chong & Low, 2009; Rubie-Davies & Peterson, 2011), teachers' beliefs about gender roles regarding the school experiences of boys and girls, along with the current expectations and tendencies of boys and girls, can potentially perpetuate undesirable situations (De Kraker-Pauw et al., 2016). Beliefs serve as guiding principles for teachers and teacher candidates in school, serving as important predictors for sensitive issues like gender equality, as well as influencing school life and curricula (Cornett et al., 1990). Therefore, it is crucial to examine teacher candidates' attitudes towards sensitive issues such as gender equality, which are shaped by their beliefs. This can contribute to enhancing the quality of education and training activities they will conduct in the classroom, as well as improving and developing their professional readiness. In this study, it was aimed to examine pre-service teachers' attitudes towards gender roles in terms of some variables. Given the inconsistencies in prior studies, the examination of the relationship between background variables and individuals' attitudes towards gender roles will be exploratory, and the research findings will be presented without establishing preliminary hypotheses. While the research will contribute to gender studies, it is anticipated that the findings will also be beneficial for teaching staff, teachers, teacher candidates, and researchers.

Method

In this study, the descriptive-correlational survey model, one of the quantitative research methods, was utilized. The research was conducted with the participation of 317 voluntary students enrolled in the education faculty of a state university during the 2021-2022 academic year. The research data were gathered using the General Information Form and the Gender Roles Attitude Scale between March 1 and June 1, 2022. The data analysis was performed using the IBM SPSS Statistics Program, with a statistical significance level of $p < 0.05$ accepted.

Findings, Conclusion and Recommendations

It was determined that almost all of the teacher candidates included in the study exhibited an egalitarian attitude towards gender roles (98.7%). The findings indicate that students living in city and district centers demonstrate higher attitudes towards egalitarian gender roles, female gender roles, gender roles in marriage, and traditional gender roles compared to students residing in villages

($p < 0.05$). Furthermore, it was found that students born in developed areas exhibit high attitudes towards egalitarian gender roles, and those living in developed areas show high attitudes towards both egalitarian and traditional gender roles ($p < 0.05$). While the attitudes of the students participating in the study towards gender roles did not significantly differ based on their current place of residence ($p > 0.05$), it was observed that those who lived with their families until the age of 18 held higher attitudes towards egalitarian gender roles and male gender roles ($p < 0.05$). The majority of the students involved in the research identified themselves as having a middle-income level. Consequently, the attitudes of students with a middle-income perception towards gender roles and traditional gender roles in marriage were higher compared to those with low and high-income perceptions.

In accordance with the research findings, it is recommended to organize social and cultural activities within education faculties to raise awareness about gender equality. Additionally, establishing a student club dedicated to organizing these activities and encouraging the participation of teacher candidates who were born and reside in villages and underdeveloped areas in club events is advised. This is because the quality of education provided in schools is influenced, in part, by the presence of teachers who believe in the importance of gender equality in human relationships. Such teachers strive to align their daily practices with this principle, communicate effectively and inclusively with their students, and serve as positive role models within the school community. Educating teacher candidates to embrace the significance of gender equality can play a vital role in fostering a society founded on principles of gender equality.

Giriş

Okullar temel sosyalleşme ajanı olarak toplumu domine eden baskın değerlerin yeniden üretildiği ve dolayısıyla cinsiyet eşitsizliklerinin ortaya çıktığı başlıca toplumsallaşma ortamlarından biridir (Simón, 2000). Yeni nesillerin yetişkin rollerine hazırlandığı, toplumsal normların ve değerlerin aktarıldığı alanlardır (Howard & England-Kennedy, 2006). Aslında okullar, kendine özgü kültür ve sosyal düzeni ile küçük bir toplum örneklemidir (Kayısı, 2020). Okullarda süregelen cinsiyetçi kalıp yargılar, sınıflarda kullanılan ders kitapları ve çocuklara cinsiyetlerine göre farklı davranılması toplumsal yaşamda cinsiyete dayalı kültürel rolleri pekiştirirken (Aragonés-González vd., 2020) çocuklardan da cinsiyetlerine atfedilen davranışları yerine getirmeleri beklenir. Zira toplumsal cinsiyet rolleri ve kalıp yargılar bireyin davranışları üzerinde tanımlayıcı ve kural koyucu bir etkiye sahiptir (Prentice & Carranza, 2002). Çocukları toplumsal bir kadın ile erkeğe dönüştüren ve toplumların gelenek addettiği kimi roller de öğretmenler ve ders programları aracılığıyla çocuklara aktarılır. Erkeksi ve kadınsı kalıp yargıların aktarıldığı bu süreçte, çocuklar kendi kültürlerinin ve toplumlarının kadın ve erkek rollerini nasıl tanımladığını (Bem, 1981) ve erkeksi özelliklerin hiyerarşik olarak kadınsı özelliklerden daha üstün olduğunu (Ruble & Martin, 1998) öğrenirler ve öğrendikleri bu bilgiyi de bir cinsiyet şeması olarak içselleştirirler (Bem, 1981). Hâliyle bu durum mevcut toplumsal cinsiyet rejimine meşru bir zemin hazırlarken, aslında erkeğin ve kadının doğasıyla çok da bağlantısı olmayan cinsiyet rollerinin ve cinsiyetçiliğin doğru kabul edilip yeniden üretilmesine hizmet eder (Koyuncu-Şahin & Çoban, 2019). Bu ise o toplumda cinsiyet ayrımcılığını sürekli ve kalıcı kılar.

Okul toplumunda toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bir sosyal düzenin kurulumunda en büyük pay öğretmenlere aittir. Zira çocuklar, okulda öğretmenlerini rol model olarak davranışlarına yön verirler. Diğer yandan öğretmenlerin örtülü ya da açık inançları, kendi davranışlarını ve öğrencilerin beklentilerini etkilemekle kalmayıp (De Kraker-Pauw vd., 2016) öğrencilerin öğrenme çıktıları üzerinde de bir etkiye sahiptir (Urhahne, 2015). Özellikle kadınlar ve erkeklerle ilişkilendirilen ve daha çok kültür tarafından inşa edilen ve hâliyle gerçek olduğu kabul edilen cinsiyet temelli inançlar, belirli bir kategorideki insanlara özgü olduğu düşünülen özellikler ve davranışlar hakkında alışlagelmiş varsayımları içerdiğinde basmakalıp bir karaktere sahip olabilir (Kite vd., 2008; Upadyaya & Eccles, 2014). Üstelik cinsiyet temelli inançların bireyin davranışları üzerindeki güçlü etkisi de yadsınamaz. Bunlar, bireylerin tutumlarının kaynağını oluşturur ve bireyler de inançları doğrultusunda hareket eder ve karar verirler (Bandura, 1977). Dolayısıyla inançların öğretmenlerin eğitim ortamındaki davranışlarını etkileyebileceği (Chong & Low, 2009; Rubie-Davies & Peterson, 2011) göz önüne alındığında, öğretmenlerin erkek ve kız çocuklarının okul deneyimlerine ilişkin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili inançları, kız ve erkek çocukların beklentileri ve eğilimleri ile ilgili mevcut ve muhtemelen istenmeyen durumları da sürdürebilir (De Kraker-Pauw vd., 2016).

Eğitim-öğretime yönelik yeni düşüncelerin değerlendirmesinde genellikle öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının inançlarına başvurulur. İnançları ile uyumlu olanlar yeni bir durum olarak kabul edilirken örtüşmeyenler de hatalı olarak kabul görür ve reddedilir (Kennedy, 1997). Zira inançlar, okul hayatının ve ders programlarının yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği gibi hassas konuların en önemli yordayıcılarından biri olarak öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının okuldaki eylemlerine rehber olur (Cornett vd., 1990).

Toplumsal Cinsiyet Roller

Dünyanın farklı yerlerindeki toplumlar kültüre ve yasalara bağlı olarak erkekler ve kadınlar için geleneksel, eşitlikçi ve geçişli olmak üzere farklı cinsiyet rollerini geliştirmiştir. Kadının ev ve aile işleri ile sınırlı tutulması veya erkeğin evin reisi olarak para kazanması yönündeki beklentiler geleneksel tutumu ifade eder. Buna karşın toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi görüşlere sahip olmak, eşitlikçi tutumu yansıtırken, geleneksel ve eşitlikçi tutumların bileşimi de geçişli tutum olarak kabul edilir. Bu bağlamda kadınların ve erkeklerin üyesi oldukları toplumda nasıl davrandıklarına ilişkin görüşler, toplumsal cinsiyet rolü tutumunu oluşturur (Helgeson, 2012). Özellikle gençlerin ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını belirlemeye yönelik araştırmaların sayısında son

yıllarda bir artış olduğu gözlenmiş, bazı araştırmalarda gençlerin ve üniversite öğrencilerinin daha çok geleneksel rolleri benimsedikleri (Başçı ve Giray, 2016; Dikmen ve Maden, 2012; Koyuncu-Şahin ve Çoban, 2019); bazılarında da eşitlikçi tutuma sahip oldukları belgelenmiştir (Askari vd., 2010; Saçan vd., 2015).

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Arka Plan Değişkenleri

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Doğum Yeri ve Yaşanılan Yere Etkisi

Bu araştırmada kent-kır ayrımı için 20.000 nüfus ölçütü kullanılmıştır. Buna göre nüfusu 20.000'den aşağı yerleşim yerleri köy ve kasaba, 20.000'den çok nüfusu olanlar kent (şehir) olarak kabul edilmiş (Gökyurt vd., 2015), dolayısıyla 20.000'den çok olan il ve ilçe merkezleri kent statüsünde değerlendirilmiştir. Türkiye'de yürütülen bir araştırmada örneklemin belirlenmesinde kent, belde ve kır ayrımına gidilmiş, yerleşim yerinin büyüklüğü ve kent-kır yaşamı ayrışması gibi değişkenlerin iş ve aile hayatındaki kadın ve erkek rolleri üzerindeki olumlu etkisi vurgulanmıştır (Çarkoğlu & Kalaycıoğlu, 2013). Ancak bazı araştırmalarda, kentlerde yaşamının toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik anlayışı etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (Pınar vd., 2008).

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Gelişmişlik Düzeyine Etkisi

Daha önceki araştırmalarda öğretmen adaylarının doğduğu ve yaşadığı yerin gelişmişlik düzeyi ile cinsiyet rollerine yönelik tutumları arasındaki ilişki ele alınmış, gelişmiş yerlerde doğan ve yaşayan öğretmen adaylarının daha çok eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsediği belgelenmiştir (Alabaş, 2019; Geçer vd., 2017; Saçan vd., 2015; Ünsal & Hüseyinzade-Şimşek, 2018; Yılmaz & Çiçek, 2021).

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Son Durumda Yaşanılan Yere Etkisi

Üniversite öğrenimleri boyunca aileleri veya akrabaları ile aynı evi paylaşanların yanı sıra üniversite yurdunda veya tek başına ya da arkadaşları ile ortaklaşa kiralanan evlerde ikamet edenler arasında yurtlarda kalanların lehine (Alabaş vd., 2019); ayrıca yurttan kalanların katıldığı bir araştırmada da öğrencilerin orta ve olumlu düzeyde eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir (Sis-Çelik vd., 2013).

18 Yaşına Kadar Birlikte Yaşanılan Kişilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Etkisi

Ailenin çocukların cinsiyet rollerinin oluşumu üzerindeki etkisi yadsınamaz. Ebeveynlerin hane içindeki rollerini gözlemleyerek toplumsal bakış açısı kazanan çocuklar, ilerleyen süreçte toplumsal cinsiyet rolleri açısından temel karakteristik özelliklerini oluştururlar. Bu nedenle ebeveynlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumunun belirlenmesi önemlidir. 2013'teki bir araştırma, çocuk yetiştiren ebeveynlerin cinsiyetçi bir bakışa sahip olduğunu belgelerken (Kılıç, 2013), 2022'deki bir araştırmada da ebeveynlerin toplumsal cinsiyete yönelik algısı, yükseğe yakın orta düzey olarak belirlenmiştir (Öztürk, 2022).

Gelir Algısının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Etkisi

Genel kabul daha yüksek gelire sahip olanların cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi olduğu yönündedir. Ergenlerin katıldığı bir araştırmada daha varlıklı ülkelerin daha az zengin ülkelere göre daha eşitlikçi olduğu belgelenmiştir (Gibbons vd., 1991). Ancak bazı araştırmalarda üniversite öğrencilerinin gelir algısı ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu arasında herhangi bir ilişki kurulamazken (Pınar vd., 2008) bazı araştırmalarda da düşük ve orta düzey gelire sahip öğrencilerin eşitlikçi tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Yılmaz & Çiçek, 2020).

Öğretmen adaylarının sınıf içinde gerçekleştirecekleri etkinliklerini daha nitelikli kılmak ve mesleki hazırlıklarını iyileştirmek ve geliştirmek için daha çok inançlarının şekillendirdiği toplumsal cinsiyet eşitliği gibi duyarlı konulara yönelik tutumlarını saptamak önemlidir. Araştırmanın toplumsal cinsiyet çalışmalarına katkı sunacağı, bununla birlikte elde edilen bulguların en başta öğretim

elemanları, öğretmenler, öğretmen adayları ve araştırmacılar açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda bu araştırmada, öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaca bağlı olarak alt amaçlar aşağıda sıralanmıştır:

- Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, doğum yerine göre farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, doğduğu yerin gelişmişlik düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, yaşadığı yere göre farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, yaşadığı yerin gelişmişlik düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişilere göre farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, şu anda yaşadığı yere göre farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, gelir algısına göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları doğum yeri, doğduğu yerin gelişmişlik düzeyi, yaşadığı yer, yaşadığı yerin gelişmişlik düzeyi, şu anda yaşadığı yer, 18 yaşa kadar birlikte yaşadığı kişiler ve gelir algısı değişkenlerine göre derinlemesine inceleneceğinden zengin ve bağlamsallaştırılmış bilgilere ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle bu araştırmada, bir durumu veya bir olayı olduğu gibi betimlemeyi ve bu duruma neden olan değişkenlerin ilişkisini, etkisini ve bunların derecelerini belirlemeyi amaçlayan ve nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel-ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır (Kaya vd., 2012).

Katılımcılar

Araştırma, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde yürütülmüştür. 2021-2022 akademik yılında eğitim fakültesinde öğrenim gören toplam öğretmen adayı sayısı 1792'dir. Araştırmanın örneklem hacmini hesaplamak için güç analizi yapılmıştır. Güç analizine göre örneklem hacmi %95 güven aralığında %5 hata payı ile 317 olarak hesaplanmıştır. Örneklem seçiminde, bölümlerde öğrenim gören öğretmen adayı sayısı dikkate alınarak oranlama yapılmıştır. Buna göre, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında öğrenim gören 60, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümünde öğrenim gören 93, Temel Eğitim Bölümünde öğrenim gören 53, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümünde öğrenim gören 66 ve İngilizce programında öğrenim gören 45 öğretmen adayı olmak üzere toplam 317 katılımcı ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına ait bazı özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %64,7'sinin il merkezinde doğduğu, %46,4'ünün doğduğu yerin gelişmişlik düzeyini orta olarak belirttiği, %63,1'inin il merkezinde yaşadığı, %46,4'ünün yaşadıkları yerin gelişmişlik düzeyini orta olarak belirttiği, %78,9'unun yurttan barındığı, %88,6'sının 18 yaşına kadar ailesi ile birlikte yaşadığı ve %83,6'sının kendisini orta gelir grubunda algıladığı belirlenmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarına Ait Bazı Özellikler

Özellik		n	%
Doğum yeri	İl	205	64,7
	İlçe	94	29,7
	Köy	18	5,7
Doğduğu yerin gelişmişlik düzeyi	Gelişmiş	135	42,6
	Orta gelişmiş	147	46,4
	Az gelişmiş	35	11
Yaşadığı yer	İl	200	63,1
	İlçe	92	29
	Köy	25	7,9
Yaşadığı yerin gelişmişlik düzeyi	Gelişmiş	114	36
	Orta gelişmiş	147	46,4
	Az gelişmiş	56	17,7
Şu anda yaşadığı yer	Yurtta kalan	250	78,9
	Yurtta kalmayan (Aile, akraba, arkadaş, tek başına)	67	21,1
18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişiler	Aile ile birlikte	281	88,6
	Aile dışında (Akraba, arkadaş vs)	36	11,4
Gelir algısı	Alt	38	12
	Orta	265	83,6
	Üst	14	4,4

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri “Genel Bilgi Formu” ve Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ)” ile toplanmıştır.

Genel Bilgi Formu (GBF), araştırmaya katılan öğretmen adaylarının arka plan özelliklerini belirlemek amacıyla yöneltilen doğduğu yer ve gelişmişlik düzeyine, yaşadığı yer ve gelişmişlik düzeyine, şu anda yaşadığı yere, 18 yaşa kadar evde birlikte yaşadığı kişilere ve gelir algılarına yönelik soruları içermektedir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ), Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. TCRTÖ, 38 maddeden oluşan beş dereceli likert tipi bir ölçektir. Ölçek maddeleri Tamamen katılıyorum(5) ile Kesinlikle katılmıyorum(1) arasında derecelendirilmektedir. Ölçekte yer alan 26 madde ise ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 38 iken en yüksek puan ise 190’dır. Puan ortalaması 95 ve üzerinde ise katılımcıların eşitlikçi tutuma sahip olduğu, 95 puanın altında ise geleneksel tutuma sahip olduğu ifade edilmektedir. Yapılan madde analizine göre, %27’lik alt ve üst gruplar için hesaplanan t değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu bulunmuştur. Döndürülmüş temel bileşenler analizi sonucuna göre ölçekteki maddelerin faktör yüklerinin “0,35-0,79” arasında olduğu ve TCRTÖ’nün, “Eşitlikçi Cinsiyet Rolü”, “Kadın Cinsiyet Rolü”, “Evlilikte Cinsiyet Rolü”, “Geleneksel Cinsiyet Rolü” ve “Erkek Cinsiyet Rolü” olmak üzere 5 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Ölçekte “Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir”, “Evin reisi erkektir”, “Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir” gibi maddeler yer almaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ait Cronbach’s Alpha katsayıları sırasıyla 0,78, 0,80, 0,78, 0,78 ve 0,72 olarak bulunmuştur (Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011).

Bu araştırmada alt boyutların güvenilirlik analizleri tekrarlanmıştır. Buna göre; Eşitlikçi Cinsiyet Rolü boyutu ($\alpha=0,848$), Kadın Cinsiyet Rolü boyutu ($\alpha=0,816$), Evlilikte Cinsiyet Rolü boyutu ($\alpha=0,843$), Geleneksel Cinsiyet Rolü boyutu ($\alpha=0,821$) ve Erkek Cinsiyet Rolü boyutu ($\alpha=0,772$) için iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır.

Veri Analizi

Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonucuna göre; Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ($p=0.000$), Kadın Cinsiyet Rolü ($p=0.000$), Evlilikte Cinsiyet Rolü ($p=0.000$), Geleneksel Cinsiyet Rolü ($p=0.000$) ile Erkek Cinsiyet Rolü ($p=0.000$) alt boyutlarından alınan puanların normal dağılıma uygun olmadıkları gözlenmiştir ($p<0,05$) (Karasar, 2019). Araştırmada normal dağılım göstermediği saptanan verilerin analizinde Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalarda Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Değerlendirmelerde SPSS programı kullanılmış ve istatistiksel anlamlılık sınırı olarak $p<0,05$ kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etiği

Araştırmanın yürütülebilmesi için gerekli olan ölçek kullanım izni, kurum izni ve Bartın Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığından etik onay alınmıştır (31.01.2022/2021-SBB-0541). Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına, araştırmanın amacı ve yöntemi açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının aydınlatılmış onamları alınarak veri toplama araçlarını eksiksiz doldurmaları sağlanmıştır. Araştırmanın verileri yüz yüze toplanmıştır. Araştırma, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde 2021-2022 akademik yılında öğrenim gören öğretmen adayları ile sınırlıdır. Ayrıca 1 Mart-1 Haziran 2022 tarihleri arasında katılımcıların GBF ve TCRTÖ'ye verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumunun doğdukları yere göre analiz sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2

Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumunun Doğum Yerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

TCRTÖ Alt Boyutları	Doğum Yeri	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi cinsiyet rolü	il	205	164,98				
	ilçe	94	153,45	2	4,900	0,086	
	Köy	18	119,94				
Kadın cinsiyet rolü	il	205	164,54				
	ilçe	94	155,24	2	4,980	0,083	
	Köy	18	115,53				
Evlilikte cinsiyet rolü	il ¹	205	165,10				
	ilçe ²	94	155,85	2	7,668	0,022	1-3
	Köy ³	18	105,92				2-3
Geleneksel cinsiyet rolü	il	205	166,26				
	ilçe	94	151,34	2	5,864	0,053	
	Köy	18	116,36				
Erkek cinsiyet rolü	il	205	161,02				
	ilçe	94	161,37	2	2,974	0,226	
	Köy	18	123,58				

Tablo 2, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evlilikte cinsiyet rollerine ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=7,668$, $p<0,05$) ilişkin tutumunun doğum yerine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığını göstermektedir. Buna göre, il ve ilçe merkezlerinde doğan öğretmen adaylarının köylerde doğanlara göre evlilikte cinsiyet rolüne ilişkin tutumunun daha yüksek olduğu; eşitlikçi cinsiyet, kadın cinsiyet, geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet rollerine yönelik tutumunun ise doğduğu yere göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumunun, doğduğu yerin gelişmişlik düzeyine göre analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumunun Doğduğu Yerin Gelişmişlik Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

TCRTÖ Alt Boyutları	Doğduğu Yerin Gelişmişlik Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi cinsiyet rolü	Gelişmiş ¹	135	176,86	2	10,404	0,006	1-2 1-3
	Orta Gelişmiş ²	147	148,32				
	Az Gelişmiş ³	35	134,99				
Kadın cinsiyet rolü	Gelişmiş	135	167,90	2	2,586	0,274	
	Orta Gelişmiş	147	154,38				
	Az Gelişmiş	35	144,09				
Evlilikte cinsiyet rolü	Gelişmiş	135	171,41	2	5,091	0,078	
	Orta Gelişmiş	147	151,81				
	Az Gelişmiş	35	141,30				
Geleneksel cinsiyet rolü	Gelişmiş	135	164,37	2	3,438	0,179	
	Orta Gelişmiş	147	160,38				
	Az Gelişmiş	35	132,50				
Erkek cinsiyet rolü	Gelişmiş	135	167,53	2	2,145	0,342	
	Orta Gelişmiş	147	153,17				
	Az Gelişmiş	35	150,61				

Tablo 3'te araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eşitlikçi cinsiyet rolüne ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=10,404, p<0,05$) ilişkin tutumunun doğduğu yerin gelişmişlik düzeyine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir. Gruplar arasında beliren anlamlı farkın tespiti sonucunda, gelişmiş yerlerde doğan öğretmen adaylarının orta ve az gelişmiş yerlerde doğanlara göre eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutumunun daha yüksek olduğu saptanmıştır. Buna karşın öğretmen adaylarının kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet, geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet rollerine yönelik tutumu doğduğu yerin gelişmişlik düzeyine göre farklılık göstermemektedir. Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumunun, yaşadığı yere göre analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumunun Yaşadığı Yere Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

TCRTÖ Alt Boyutları	Yaşadığı Yer	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi cinsiyet rolü	İl ¹	200	166,65	2	9,955	0,007	1-3 2-3
	İlçe ²	92	156,12				
	Köy ³	25	108,38				
Kadın cinsiyet rolü	İl ¹	200	168,75	2	9,859	0,007	1-3 2-3
	İlçe ²	92	150,82				
	Köy ³	25	111,14				
Evlilikte cinsiyet rolü	İl ¹	200	165,03	2	16,357	0,000	1-3 2-3
	İlçe ²	92	164,44				
	Köy ³	25	90,74				
Geleneksel cinsiyet rolü	İl ¹	200	169,30	2	9,565	0,008	1-3
	İlçe ²	92	148,63				
	Köy ³	25	114,78				
Erkek cinsiyet rolü	İl	200	165,53	2	5,420	0,067	
	İlçe	92	154,74				
	Köy	25	122,42				

Tablo 4'e göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eşitlikçi cinsiyet ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=9,955$, $p<0,05$), kadın cinsiyet ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=9,859$, $p<0,05$), evlilikte cinsiyet ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=16,357$, $p<0,05$) ve geleneksel cinsiyet ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=9,565$, $p<0,05$) rollerine ilişkin tutumunun yaşadığı yere göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. İl merkezinde yaşayan öğretmen adaylarının eşitlikçi cinsiyet, kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun daha yüksek olduğu bulunmuş iken erkek cinsiyet rolüne yönelik tutumunun, yaşadığı yere göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Yapılan ikili karşılaştırmalar, il ve ilçe merkezinde yaşayan öğretmen adaylarının eşitlikçi cinsiyet, kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun, köylerde yaşayanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumunun, yaşadığı yerin gelişmişlik düzeyine göre analiz sonuçları Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumunun Yaşadığı Yerin Gelişmişlik Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

TCRTÖ Alt Boyutları	Yaşadığı Yerin Gelişmişlik Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi cinsiyet rolü	Gelişmiş ¹	114	176,00				
	Orta Gelişmiş ²	147	154,14	2	8,216	0,016	1-2
	Az Gelişmiş ³	56	137,15				1-3
Kadın cinsiyet rolü	Gelişmiş	114	174,39				
	Orta Gelişmiş	147	153,82	2	5,811	0,055	
	Az Gelişmiş	56	141,26				
Evlilikte cinsiyet rolü	Gelişmiş	114	170,11				
	Orta Gelişmiş	147	156,89	2	4,013	0,134	
	Az Gelişmiş	56	141,93				
Geleneksel cinsiyet rolü	Gelişmiş ¹	114	179,30				
	Orta Gelişmiş ²	147	152,03	2	10,024	0,007	1-2
	Az Gelişmiş ³	56	135,96				1-3
Erkek cinsiyet rolü	Gelişmiş	114	172,79				
	Orta Gelişmiş	147	153,38	2	4,503	0,105	
	Az Gelişmiş	56	145,67				

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eşitlikçi cinsiyet ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=8,216$, $p<0,05$) ve geleneksel cinsiyet ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=10,024$, $p<0,05$) rollerine ilişkin tutumunun yaşadığı yerin gelişmişlik düzeyine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı, gelişmiş yerlerde yaşayan öğretmen adaylarının eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet ve erkek cinsiyet rollerine yönelik tutumunun, yaşadığı yerin gelişmişlik düzeyine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Gruplar arasındaki anlamlı farkı ortaya çıkarmak için yapılan Mann Whitney U testi, gelişmiş yerlerde yaşayan öğretmen adaylarının eşitlikçi cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun orta ve az gelişmiş yerlerde yaşayanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumunun, şu anda yaşadığı yere göre analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumunun Şu Anda Yaşadığı Yere Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

TCRTÖ Alt Boyutları	Şu Anda Yaşadığı Yer	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Eşitlikçi cinsiyet rolü	Yurtta kalan	250	160,87	40217,00	7908,00	0,464
	Yurtta kalmayan (Aile, akraba, arkadaş, tek başına)	67	152,03	10186,00		
Kadın cinsiyet rolü	Yurtta kalan	250	159,43	39857,00	8268,00	0,872
	Yurtta kalmayan (Aile, akraba, arkadaş, tek başına)	67	157,40	10546,00		
Evlilikte cinsiyet rolü	Yurtta kalan	250	163,60	40899,00	7226,00	0,072
	Yurtta kalmayan (Aile, akraba, arkadaş, tek başına)	67	141,85	9504,00		
Geleneksel cinsiyet rolü	Yurtta kalan	250	158,75	39688,00	8313,00	0,926
	Yurtta kalmayan (Aile, akraba, arkadaş, tek başına)	67	159,93	10715,00		
Erkek cinsiyet rolü	Yurtta kalan	250	160,34	40084,00	8041,00	0,609
	Yurtta kalmayan (Aile, akraba, arkadaş, tek başına)	67	154,01	10319,00		

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun, şu anda yaşadığı yere göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumunun, 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişilere göre analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumunun 18 Yaşına Kadar Birlikte Yaşadığı Kişilere Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

TCRTÖ Alt Boyutları	18 Yaşına Kadar Birlikte Yaşadığı Kişiler	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Eşitlikçi cinsiyet rolü	Aile ile birlikte	281	163,72	46004,50	3732,50	0,007
	Aile dışında (Akraba, arkadaş vs)	36	122,18	4398,50		
Kadın cinsiyet rolü	Aile ile birlikte	281	161,54	45394,00	4343,00	0,166
	Aile dışında (Akraba, arkadaş vs)	36	139,14	5009,00		
Evlilikte cinsiyet rolü	Aile ile birlikte	281	161,59	45406,50	4330,50	0,143
	Aile dışında (Akraba, arkadaş vs)	36	138,79	4996,50		
Geleneksel cinsiyet rolü	Aile ile birlikte	281	160,95	45228,50	4509,00	0,288
	Aile dışında (Akraba, arkadaş vs)	36	143,75	5175,00		
Erkek cinsiyet rolü	Aile ile birlikte	281	162,84	45757,50	3979,50	0,033
	Aile dışında (Akraba, arkadaş vs)	36	129,04	4645,50		

Tablo 7’de öğretmen adaylarının eşitlikçi cinsiyet ($U=3732,50$, $p<0,05$) ve erkek cinsiyet ($U=3979,50$, $p<0,05$) rollerine ilişkin tutumunun, 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişilere göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, 18 yaşına kadar ailesi ile yaşayanların eşitlikçi cinsiyet ve erkek cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun yüksek olduğu belirlenmiş;

öğretmen adaylarının kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının, 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişilere göre farklılık göstermediği saptanmıştır.

Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumunun, gelir algısına göre analiz sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8

Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumunun Gelir Algısına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

TCRTÖ Alt Boyutları	Gelir Algısı Durumu	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi cinsiyet rolü	Alt	38	146,08	2	0,949	0,622	
	Orta	265	160,63				
	Üst	14	163,25				
Kadın cinsiyet rolü	Alt	38	139,53	2	1,965	0,374	
	Orta	265	161,55				
	Üst	14	163,68				
Evlilikte cinsiyet rolü	Alt ¹	38	123,95	2	10,961	0,004	2-1
	Orta ²	265	166,22				
	Üst ³	14	117,39				
Geleneksel cinsiyet rolü	Alt ¹	38	127,91	2	8,396	0,015	2-1
	Orta ²	265	165,56				
	Üst ³	14	119,29				
Erkek cinsiyet rolü	Alt	38	150,30	2	2,755	0,252	
	Orta	265	162,08				
	Üst	14	124,36				

Tablo 8'de, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evlilikte cinsiyet ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=10,961$, $p<0,05$) ve geleneksel cinsiyet ($\chi^2_{(sd=2, n=317)}=8,396$, $p<0,05$) rollerine ilişkin tutumunun gelir algısına göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı, buna karşın eşitlikçi cinsiyet, kadın cinsiyet ve erkek cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının gelir algısına göre farklılık göstermediği görülmektedir.

Yapılan analizler, kendisini orta gelir düzeyinde tanımlayan öğretmen adaylarının evlilikte cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun, kendisini alt ve üst gelir düzeylerinde tanımlayanlara göre daha yüksek olduğunu; yine kendisini orta gelir düzeyinde tanımlayan öğretmen adaylarının geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun, kendisini alt gelir düzeyinde tanımlayanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada kentlerde (il ve ilçe merkezleri) doğan öğretmen adaylarının evlilikte cinsiyet rolüne ilişkin tutumunun köylerde doğanlara göre ve kentlerde yaşayan öğretmen adaylarının da eşitlikçi cinsiyet, kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının köylerde yaşayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Son yıllarda yapılmış bazı araştırmalar da benzer bulguya ulaşmıştır (Atış, 2010; Onurluer, 2019; Öcal-Yüceol, 2016; Pınar vd., 2008). Araştırmanın bu yöndeki bulguları toplumsal bir bakış açısıyla kent, kent kültürü, kentlilik ve kentleşme olguları ekseninde tartışılmıştır.

Modern yaşamın tecelli ettiği kentler; sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal unsurları bir arada bünyesinde barındıran yerleşim birimleri olarak (Kaypak, 2014), tarihsel süreçte kendine özgü kültürel birikimleri ortaya çıkarmıştır (Koçak, 2011). Dolayısıyla kentler, kentlilerin bu kültürel birikimleri paylaştığı, diğerlerine aktardığı ve tekrar öğrendiği bir bütünleşme aracı olarak tanımlanırken (Erdönmez & Çelik, 2016), kendine özgü dinamikleriyle bireyin kişiler arası ilişkilerine yeni bir boyut

kazandırıp tutum, davranış ve değer yargılarına farklı anlamlar yükleyerek onu kent topluluklarının tipik toplumsal yaşam kalıplarını benimsemeye yöneltir (Alacahan, 2021; Marshall, 2021). Zira kentler, pek çok açıdan ayrılaşmış heterojen bir toplum yapısına sahip olan yerler olarak (Alacahan, 2021) bünyesinde barındırdığı maddi ve manevi kültür unsurları aracılığıyla bireyleri kaçınılmaz olarak böylesi bir ilişki sisteminin içine alır (Altıntaş & Eliri, 2012). Özellikle kente göç edenler üzerinde bu ilişki sisteminin bireyin düşünme, tutum ve davranış biçimleri üzerindeki belirleyici etkisi yadsınamayacak bir gerçektir. Dolayısıyla kente göç edenler ve kentte yaşayanlar, kent toplumunun kendine özgü değer ve norm sistemini benimseyerek diğerlerinin yaşama biçimini kendi hayatlarında içselleştirirler (Bal, 2002). “Bireyin kentlileşmesi” olarak tanımlanabilecek bu durum, bireyin sosyalizasyonu ile ilintilidir ve bireyin kente uyum sağlama ve kentle bütünleşme süreçlerini içerir (Erkan, 2002). Bu süreçte bireyler, kent toplumunun standartlarını ve değerlerini edinirken o toplumun idealize ettiği yaşam tarzı ekseninde yaşamlarını düzenlerler. Esasen sanayi toplumunun temel özelliklerini bünyesinde barındıran Türk kentleri, modern yaşama özgü tezahürlerin somutlaştığı yerlerdir. Kentlerde iş bölümü çeşitlenirken kadınların çeşitli iş kollarındaki görünürlükleri artmış ve buna bağlı olarak kadın, geleneksel yaşam kalıplarını sorgulamaya başlamıştır. İstanbul, İzmir, Adana, Konya ve Gaziantep kentlerine göç etmiş Suriyeli kadınların katılımı ile gerçekleştirilen bir araştırmada, yaşadıkları kentte iş gücüne katılıp maddi gelir elde eden Suriyeli kadınlar para kazanmanın kendilerini kocalarına daha az bağımlı kıldığını ve bu nedenle de kadınlık ve erkeklik rollerini sorgulamaya başladıklarını ifade etmişlerdir (Doğangün & Keysan, 2022). Gerçekten de kadının para kazanma rolüne ortak olması, ailevi kararların alınmasında çiftler arasında eşitlikçi rolleri öne çıkarmaktadır (Ünver & Demirli, 2022). Diğer yandan Sivas kent merkezinde yürütülen bir araştırmaya katılanların %65’i kadının öğrenim görüp bir meslek sahibi olması gerektiğini ifade ederken (Alacahan, 2021), İzmir’de yürütülen bir araştırmada kentli olmak, bir kentte yaşıyor olmanın çok ötesinde eğitilmiş ve kültürlü olmak ile özdeşleştirilmiştir (Hayta & Altan, 2016). Türkiye’nin coğrafi olarak farklı bölgelerinde yaşayan insanların yaşadıkları kentle toplumsal, kültürel ve ekonomik boyutlarda gerçekleştirdiği bütünleşme, toplumsal cinsiyet farklılıklarının kent ortamı koşullarında önemini kaybetmekte olduğunu ve kentli kadının toplumsal cinsiyet rollerinin değişime uğrayarak erkeğinkiyle benzeştiğini göstermesi açısından önemlidir. Dolayısıyla kentleşme ve sanayileşme nedeniyle kadınların evin dışına çıkarak iş gücüne katılımı ve toplumsal üretime dâhil olması kentlerde doğan ve yaşayan öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet farkındalığını ve duyarlılığını olumlu etkilemiş olabilir. Bununla birlikte kentler, bir tür özgürlük adası olarak kapalı/kırsal cemaatlere nispetle sosyal kontrol mekanizmalarının birey üzerindeki etkisinin en az hissedildiği yerlerdir (Aytaç, 2020). Ayrıca kentler, nüfusu arttığı ve büyüdüğü oranda kapalı/kırsal cemaatlerin üyelerine veremediği özgürlük ve kişilik sahibi olma fırsatını da üyelerine sunar (Özyurt, 2007). Bu bağlamda kentlerin “bireyi özgürleştirici” etkisinden hareketle kentlerde doğan ve yaşayan öğretmen adaylarının, modern toplumun toplumsal cinsiyet eşitliği eksenindeki gereksinimlerine cevap verecek bir biçimde kentlileşerek sosyalleşmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik önemli bir kazanım olarak değerlendirilmektedir. Bu kazanımların sonuçlarını ise en başta ders etkinliklerinde ve öğretmenlerin öğrencilerle kurdukları ilişkilerde görmek olasıdır.

Araştırmada gelişmiş yerlerde doğan öğretmen adaylarının, orta ve az gelişmiş yerlerde doğan öğretmen adaylarına göre daha çok eşitlikçi cinsiyet rollerine meylettiği; bununla birlikte gelişmiş yerlerde yaşayan öğretmen adaylarının, orta ve az gelişmiş yerlerde yaşayan öğretmen adaylarına göre eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen bazı araştırmalar benzer sonuçları ortaya koymaktadır (Alabaş, 2019; Geçer vd., 2017; Saçan vd., 2015; Ünsal & Hüseyinzade-Şimşek, 2018; Yılmaz ve Çiçek, 2021). Araştırmanın bu yöndeki bulguları, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir “az gelişmişlik sorunu” olduğunu ortaya koymasından önemlidir. Zira toplumsal cinsiyet eşitsizliği az gelişmişlik sorunu olmakla birlikte, hemen her ülkede önemli bir sorun olarak hâlâ aktüalitesini muhafaza eder (Berber,

2006) ve görünürdeki sonuçları itibarıyla kendini az gelişmiş ve gelişmemiş yerlerde daha çok dışa vurur. Az gelişmiş yerlerde kadın-erkek eşitliği şeklen sağlanmış olsa da kadının statüsü erkekten aşağıdadır (Tütengil, 2013). Bilhassa kırsaldaki kadın, erken yaşta evlendirilen, eğitim olanaklarından mahrum bırakılan, özel alanda üreten ancak düzenli olarak geliri ve sosyal güvencesi olmayan, katma değer yaratmak ve daha çok eğitilmek istemesine karşın toplumun ve kültürün üzerinde kurduğu baskı nedeniyle bir türlü bu isteklerine ulaşamayan ve evin gündelik işlerini yapma, itaat etme gibi cinsiyetçi rolleri kabul eden kişidir (Avşar-Atay, 2013). Dolayısıyla geleneksel cinsiyet rollerine yönelik kırsal destek hâlâ devam etmekte (Lyssens-Danneboom & Mortelmans, 2014) ve kırsal ortamlarda yaşayan insanlar, kentlerde yaşayanlara göre kırsal hayatın dikte ettiği geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine daha çok maruz kalmaktadırlar. Diğer yandan sosyal yaşamın daha çok toplumsal cinsiyet rolleri ekseninde seyrettiği köy ortamlarında itaat, sadakat ve himaye başat toplumsal değerlerdir. Bu değerler uyarınca toplumun yüksek menfaatlerine boyun eğmeyenler toplumsal aforozu uğrarlar (Doğan, 2021). Bu nedenle bir güvenlik ve himaye örgütlenmesi olan geleneksel toplumun köy ortamları, bireylerin bu doğrultudaki toplumsal gereksinimlerine cevap vererek onları geleneksel toplumun mevcut cinsiyet rejimini sürekli kılacak bir biçimde etki altına almış olabilir. Hâliyle, az gelişmiş köy ortamlarında doğan ve yaşayan öğretmen adaylarının, toplumsal aforozu uğramamak için cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarını bu değerler etrafında şekillendirdiğini ifade etmek olasıdır. Ayrıca öğretmenlerin içinde yetişmiş olduğu toplumsal ortam, toplumsallaşma biçimleri ve eğitimleri de toplumsal cinsiyet eşitsizliğini sorgulamalarını engeller (Esen, 2013). Zira araştırmanın bu bulgusu, az gelişmiş köy ortamlarında doğan ve yaşayan öğretmen adaylarının cinsiyet ayrımcılığını fark etmediklerini ve sorgulamadıklarını, bununla birlikte toplumsal cinsiyete yönelik geleneksel bakış açısını içselleştirmiş olduklarını da gösterebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, şu anda yaşadığı yere göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. Benzer bulguya ulaşan araştırmaların (Yanikkerem vd., 2020; Yılmaz & Çiçek, 2021) yanı sıra yurtlarda kalan öğrencilerin daha olumlu tutumlara sahip olduklarını tespit eden araştırmalar da mevcuttur (Alabaş vd., 2019). Ayrıca bu araştırmada, 18 yaşına kadar ailesi ile yaşayanların eşitlikçi ve erkek cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Daha önce Türkiye’de yapılan araştırmalar, ebeveynlerin aile içinde cinsiyetçi bir bakışa sahip olduklarını (Kılıç, 2013) ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından geleneksel algıları ve rol beklentilerini aile içinde yaşattıklarını (Tepe, 2019) ortaya koysa da zamanla aile kurumu değişime uğramış, bu değişimin genç kuşaklar üzerindeki yansıması cinsiyet rollerinin değişimini mümkün kılmış ve değişen cinsiyet rolleri ve rol beklentileri de aile kurumuna olan yaklaşımları değiştirmiştir (Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2013). Hâl böyle iken Türk toplumunda özellikle aile içi ilişkilerde varlığını hâlâ koruyan cinsiyetçi yaklaşımı dönüştürmeye çalışan ve çocuklarını cinsiyetçi rollere göre yetiştirmeyen ebeveynler de bulunmaktadır (Kılıç, 2013). Dahası Türk toplum yapısının ataerkil özellikler barındırması nedeniyle çocuk yetiştirmenin annenin asli görevlerinden biri olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla annenin toplumsal cinsiyet algısının yüksek olması, cinsiyet ayırt etmeyen eşitlikçi bir düşünce tarzına sahip olması anlamına gelmektedir (Kaya-Şengül, 2022). Bu nedenle araştırmanın bu bulgusu, eşitlikçi tutumlara sahip ve 18 yaşına kadar ailesiyle birlikte yaşayan öğretmen adaylarının, toplumsal cinsiyet duyarlılığı yüksek anneler tarafından yetiştirilmiş olması ihtimalini akıllara getirmektedir.

Daha önceki araştırmalarda, gelir artışına bağlı olarak bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliği algısının artmakta olduğu ve alt gelir düzeyinde de cinsiyetçi yaklaşımların daha yüksek oranda ortaya çıktığı belirlenmiştir (Altuntaş ve Altınova, 2015; Amoranto vd., 2010; Kalaycı ve Hayırsever, 2014). Ancak bu araştırmada kendilerini orta gelir düzeyinde tanımlayan öğretmen adaylarının evlilikte cinsiyet rolü tutumlarının diğerlerine göre ve geleneksel cinsiyet rolü tutumlarının da alt gelir

grubundaki öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, bazı araştırmaların bulguları ile kısmen örtüşür (Yılmaz ve Çiçek, 2021).

Kuşkusuz kültürel bakımdan evrensel bir kadın ve erkek imgesi olmadığından kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliğine dair deneyimleri içinde buldukları kültüre ve sınıfa göre değişebilmektedir (Şimşek, 2013). Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu, aşırı gelenekçi ve değişimci olmayan ve bunun yanı sıra gelenek ve değişim arasında hassas bir denge kuran orta sınıfa (Yılmaz, 2007) mensup kişilerdir. Dolayısıyla orta gelir algısına sahip öğretmen adaylarının, modern yaşamın empoze ettiği toplumsal cinsiyet eşitliğinin gündelik hayata yansıyan pratiklerine yönelik tutumlarının alt ve üst gelir algısına sahip öğretmen adaylarına göre daha anlamlı olması sınıfsal açıdan değerlendirmeye muhtaç bir bulguyu ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda, eğitim fakültelerinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığı artırmak amacıyla sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi, bu etkinlikleri düzenleyecek bir öğrenci kulübünün kurulması ve daha çok köylerde, az gelişmiş yerlerde doğan ve yaşayan öğretmen adaylarının kulüp çalışmalarına katılımının teşvik edilmesi önerilmektedir. Çünkü okullarda verilen eğitimin niteliği, bir ölçüde beşerî ilişkilerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerekliliğine inanan, bu gereklilik doğrultusunda gündelik yaşam pratiklerini düzenlemeye gayret eden, okul toplumunda cinsiyet ayrımı yapmadan öğrencileri ile olabildiğince etkili ve sağlıklı bir iletişim kuran ve öğrencileri için çoğu zaman rol model olan öğretmenlerin varlığına bağlıdır. Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerekliliğine inanan öğretmenler olarak yetiştirilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin esas alındığı bir toplumun inşasında önemli bir argüman olabilir.

Etik Kurul Bilgileri

Etik Değerlendirme Kurulu: Bartın Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığı

Etik Değerlendirme Belgesinin Tarihi: 31.01.2022

Etik Değerlendirme Belgesinin Sayı Numarası: 2021-SBB-0541

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tamamı, araştırmanın tek yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Yazarın araştırma sürecine dair belirteceği bir destek ve teşekkür beyanı bulunmamaktadır.

Çatışma Beyanı

Yazarın araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Alabaş, R., Akyüz, H. İ., & Kamer, S. T. (2019). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının belirlenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44), 429-448. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/837637>
- Alacahan, O. (2021). Kentleşme sürecinde insan ilişkilerinin niteliksel değişimi Sivas kent örneği. *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 1-29. <https://doi.org/10.20304/humanitas.857808>
- Altıntaş, O., & Eliri, İ. (2012). Birey toplum ilişkisinde kent kültürü, kamusal alan ve onda şekillenen sanat olgusu. *İdil Dergisi*, 1(5), 61-74. 10.7816/idil-01-05-05

- Altuntaş, O., & Altınova, H. H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 83-100. [10.7827/TurkishStudies.7674](https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7674)
- Amoranto, G., Chun, N., & Deolalikar, A. (2010). *Who are the middle class and what values do they hold? Evidence from the world values survey*. Asian Development Bank.
- Aragonés-González, M., Rosser-Limiñana, A., & Gil-González, D. (2020). Coeducation and gender equality in education systems: A scoping review. *Children and Youth Services Review*, 111, 1-12. [10.1016/j.childyouth.2020.104837](https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.104837)
- Askari, S. F., Liss, M., Erchull, M. J., Staebell, S. E., & Axelson, S. J. (2010). Men want equality, but women don't expect it: Young adults' expectations for participation in household and child care cores. *Psychology of Women Quarterly*, 34, 243-252.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/hemşirelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumlarının belirlenmesi* (Tez No. 267702) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Avşar-Atay, T. (2013). *Kırsal alanda kadınların cinsiyete dayalı işgücüne katılımlarının toplumsal değişim açısından ele alınması: Antakya (Hatay) kent merkezine yakın iki farklı köy araştırması* (Tez No. 348637) [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aytaç, Ö. (2020). Kentin ve kentsel yaşamın patolojisi. *Şehir ve Medeniyet Şehir Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 11-36.
- Bal, H. (2002). *Kent sosyolojisi*. Fakülte Kitabevi.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Başçı, B., & Giray, S. (2016). The survey of multivariate analysis for the undergraduate students' attitudes towards communal gender roles: The case of Marmara University. *Journal of Life Economics*, 3(4), 117-142. <https://doi.org/10.15637/jlecon.160>
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354-364. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.88.4.354>
- Berber, M. (2006). *İktisadi büyüme ve kalkınma*. Derya Kitabevi.
- Bora, A. (2015). Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık. M. Soran, Ö. Şensoy & M. Ergün (Der.), *Engelliliğe ve cinsiyete dayalı ayrımcılık ilk ve ortaöğretim kurumları için örnek ders uygulamaları* (ss. 35-44) içinde. İstanbul Bigi Üniversitesi Yayınları.
- Chong, S., & Low, E. (2009). Why I want to teach and how I feel about teaching formation of teacher identity from pre-service to the beginning teacher phase. *Educational Research for Policy and Practice*, 8(1), 59-72. [10.1007/s10671-008-9056-z](https://doi.org/10.1007/s10671-008-9056-z)
- Cornett, J. W., Yeotis, C., & Terwilliger, L. (1990). Teacher personal practical theories and their influence upon teacher curricular and instructional actions: A case study of a secondary science teacher. *Science Education*, 74(5), 517-529. <https://doi.org/10.1002/sci.3730740503>
- Çarokoğlu, A., & Kalaycıoğlu, E. (2013). *Türkiye'de aile, iş ve toplumsal cinsiyet raporu*. https://gazetesu.sabanciuniv.edu/sites/gazetesu.sabanciuniv.edu/files/2013/turkiyedeailei_svetoplumsalcinsiyetraporu2.pdf

- De Kraker-Pauw, E., Van Wesel, F., Verwijmeren, T., Denessen, E., & Krabbendam, L. (2016). Are teacher beliefs gender-related?. *Learning and Individual Differences*, 51, 333-340. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2016.08.040>
- Dikmen, N., & Maden, D. (2012). Kadın akademisyenlerin görünmeyen emeği üzerine bir araştırma: Ordu Üniversitesi örneği. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4(2), 235-250. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobiadsbd/issue/11354/135712>
- Doğan, İ. (2021). *Eğitim sosyolojisi*. Nobel Yayın.
- Eckes, T., & Trautner, H. M. (2012). *The developmental social psychology of gender*. Psychology Press.
- Erdönmez, E., & Çelik, F. (2016). Kentsel mekanda kamusal alan ilişkileri. *TÜBA-KED Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 14, 145-163. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubaked/issue/57267/810019>
- Erkan, R. (2002). *Kentleşme ve sosyal değişme*. Bilimadamı Yayınları.
- Esen, Y. (2013). Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde toplumsal cinsiyet duyarlılığını geliştirme amaçlı bir çalışma. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 280-295.
- Geçer, H., Kartopu, S., & Hacıkeleşoğlu, H. (2017). Toplumsal cinsiyet ve dindarlık: üniversite öğrencileri üzerine ampirik bir araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5, 494-521.
- Gibbons, J. L., Stiles, D. A., & Shkodriani (1991). Adolescents' attitudes toward family and gender roles: An international comparison. *Sex Roles*, 25, 625-643. <https://doi.org/10.1007/BF00289568>
- Gökyurt, F., Kındap, A., & Sarı, İ. S. (2015). Türkiye için yeni bir şehir tanımı gerekli mi?. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 24(1), 1-32.
- Hayta, Y., & Altan, Y. (2016). Kentsel yaşam algısı ve değişen kentli alışkanlıklarına yönelik bir araştırma: İzmir Örneği. *ASOS Journal*, 33, 223-258.
- Helgeson, V. S. (2012). *The psychology of gender*. Pearson.
- Howard, A., & England-Kennedy, E. (2006). Breaking the silence: power, conflict, and contested frames within an affluent high school. *Anthropology & Education Quarterly*, 37(4), 347-365. <https://doi.org/10.1525/aeq.2006.37.4.347>
- Kalaycı, N., & Hayırseser, F. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında vatandaşlık ve demokrasi eğitimi ders kitabına yönelik bir inceleme ve bu konuya ilişkin öğrenci algılarının belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 1-26.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A., Balay, R., & Göçen, A. (2012). Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin bilme, uygulama ve eğitim ihtiyacı düzeyleri. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 1229-1259.
- Kaya-Şengül, K. (2022). *Annelerin toplumsal cinsiyet algısı ve duygu sosyalleştirme davranışı ile çocuğun anneye bağlanma türünün çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 746155) [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kayıslı, A. (2020). *Okul kültürünün sosyal inşası bir eğitim antropolojisi araştırması*. Pegem Akademi.

- Kaypak, Ş. (2014). Toplumsal cinsiyet bakış açısından kente bakmak. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(1), 344-357. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/niguiibfd/issue/19754/211474>
- Kennedy, M. M. (1997). *Defining an ideal teacher education program*. National Council for the Accreditation of Teacher Education.
- Kılıç, A. Z. (2013). *Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet algısı ve çocuk yetiştirmeye etkileri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları.
- Kite, M. E., Deaux, K., & Haines, E. L. (2008). Gender stereotypes. F. L. Denmark, & M. A. Paludi (Eds.), *Psychology of women, a handbook of issues and theories* (ss. 205–236) içinde. Praeger Publishers.
- Koçak, H. (2011). Kent-kültür ilişkisi bağlamında Türkiye’de değişen ve dönüşen kentler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 259-269. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gopsbad/issue/48559/616610>
- Koyuncu-Şahin, M., & Çoban, A. (2019). Türkiye’de eğitim alanında toplumsal cinsiyet üzerine yapılmış çalışmalara toplu bir bakış. *The Journal of International Social Research*, 12(64), 588-599. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3381>
- Lyssens-Danneboom, V., & Mortelmans, D. (2014). Living apart together and money: new partnerships, traditional gender roles. *Journal of Marriage and Family*, 76(5), 949-966. <https://doi.org/10.1111/jomf.12136>
- Marshall, G. (2021). *Sosyoloji sözlüğü* (O. Akınhay, Çev.). Bilim ve Sanat Yayınları.
- Onurluer, E. (2019). *Sınıf öğretmeni adaylarının toplumsal cinsiyet algılarının incelenmesi* (Tez. No. 556160) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Öcal-Yüceol, S. E. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler* (Tez No. 441119) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Öztürk, Ö. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerin toplumsal cinsiyet algılarının karşılaştırılması* (Tez No. 765018) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Özyurt, C. (2007). Yirminci yüzyıl sosyolojisinde kentsel yaşam. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(18), 111-126. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baunsobed/issue/50328/651713>
- Pınar, G., Taşkın, L., & Eroğlu, K. (2008). Başkent Üniversitesi öğrenci yurdunda kalan gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15(1), 47-57.
- Prentice, D. A., & Carranza, E. (2002). What women should be, shouldn't be, are allowed to be, and don't have to be: The contents of prescriptive gender stereotypes. *Psychology of Women Quarterly*, 26(4), 269–281. <https://doi.org/10.1111/1471-6402.t01-1-00066>
- Rubie-Davies, C. M. (2007). Classroom interactions: Exploring the practices of high and low-expectation teachers. *British Journal of Educational Psychology*, 77, 289–306. [10.1348/000709906X101601](https://doi.org/10.1348/000709906X101601)

- Rubie-Davies, C. M., & Peterson, E. R. (2011). Teacher expectations and beliefs. Influences on the socioemotional environment of the classroom. C. M. Rubie-Davies (Ed.), *Educational psychology. Concepts, research and challenges* (ss. 135–149) içinde. Routledge.
- Ruble, D. N., & Martin, C. L. (1998). Gender development. W. Damon & N. Eisenberg (Ed.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (ss. 933–1016) içinde. John Wiley & Sons, Inc.
- Saçan, S., Adıbelli, D., Metin, Ş., Korkmaz, M., Sevil, Ü., Gürkan, A., Şen, E., Karta, N., & Şahbudak, E. (2015). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 4, 1-23.
- Simón, E. (2000). Tiempos y espacios para la coeducación. M.Á. Santos (Ed.). *El haren pedagógico* (ss. 33–51) içinde. Grao.
- Sis-Çelik, A., Pasinlioğlu, T., Tan, G., & Koyuncu, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. *F.N. Hem. Dergisi*, 21(3), 181-186. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fnjd/issue/9011/112251>
- Şimşek, A. (2013). Türkiye’de modernleşme, toplumsal cinsiyet ve kadın hakları. L. Gültekin, G. Güneş, C. Ertung, & A. Şimşek (Ed.), *Toplumsal cinsiyet yansımaları* (ss. 50-65) içinde. Atılım Üniversitesi Yayınları.
- Tepe, E. (2019). *İki-dokuz yaş çocuk sahibi olan ailelerin babalık algısı üzerine bir inceleme: Sakarya ili örneği* (Tez No. 556965) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi].YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- TÜİK (2022). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, 2021*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=45500>
- Tütengil, C. O. (2013). *Az gelişmenin sosyolojisi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Upadaya, K., & Eccles, J. S. (2014). Gender differences in teachers' perceptions and children's ability self-concepts. I. Schoon, & J. S. Eccles (Ed.), *Gender differences in aspirations and attainment, a life course perspective* (ss. 79–100) içinde. Cambridge University Press.
- Urhahne, D. (2015). Teacher behavior as a mediator of the relationship between teacher judgement and students' motivation and emotion. *Teaching and Teacher Education*, 45, 73-82. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2014.09.006>
- Ünsal, R., & Hüseyinzade-Şimşek, A. (2018, 27-29 Nisan). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal baskınlık yönelimleri ve toplumsal cinsiyet algısı üzerinden kadının konumu*. International EMI Entrepreneurship and Social Sciences Congress. Lefkoşa, KKTC.
- Ünver, Ş., & Demirli, C. (2022). Çalışan evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rol algısı bağlamında aile içi rol dağılımı: Bir nitel araştırma. *International Journal of Social Inquiry*, 15(1), 143–156. <https://doi.org/10.37093/ijisi.944705>
- Walby, S. (2005). Gender mainstreaming: productive tensions in theory and practice. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 12(3), 321–343. <https://doi.org/10.1093/sp/jxi018>
- Yanikkerem, E., Topsakal, Ö., & Boz, A. (2020). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 164-171. <https://dx.doi.org/10.33631/duzcesbed.534403>

- Yılmaz, H. (2007). *Türkiye’de orta sınıfı tanımlamak: ekonomik düzeyler, siyasal tutumlar, hayat tarzları, dinsel-ahlaki yönelimler*. <https://tyap.net/mediaf/HakanYilmaz-2007-TurkiyedeOrtaSinif-Ozet.28470911.pdf>
- Yılmaz, N., & Çiçek, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 16(1), 437-452. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.48114>
- Zeyneloğlu, S., & Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric properties gender roles attitude scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420. <https://eric.ed.gov/?id=EJ936736>